

Pokyn děkana č. 1/2010

***K realizaci závěrečných
(bakalářských, diplomových, rigorózních a
disertačních)
prací***

(ve znění účinném od 1. 3. 2010)

Podle § 28 odst. 1 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a podle článku V odstavce 2.1.1. Organizačního řádu Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity vydávám tento pokyn:

Článek 1

Všeobecná ustanovení

- (1) **Účel:** Tento pokyn upravuje metodiku zadávání, vypracovávání a odevzdávání a hodnocení závěrečných (bakalářských, diplomových, rigorózních a disertačních) prací na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity.
- (2) **Rozsah platnosti:** předkladatelé závěrečných (souborných prací k ukončení CŽV, bakalářských, diplomových, rigorózních a disertačních) prací na PdF MU a jiné na zadávání, vypracovávání a odevzdávání a hodnocení závěrečných prací zúčastněné osoby
- (3) **Definice pojmů a zkratk:** Studijní a zkušební řád MU – SZŘ MU
- (4) **Odpovědnost:** studijní oddělení, oddělení VaV

Článek 2

k realizaci závěrečných (bakalářských, diplomových, rigorózních a disertačních) prací

- (1) Podle článku 22 odst. 3 SZŘ MU je podmínkou přístupu k obhajobě bakalářské nebo diplomové práce její předchozí zveřejnění podle článku 38 odst. 2. Odevzdáním bakalářské nebo diplomové práce se rozumí uložení její elektronické formy do IS MU a dvou tištěných exemplářů vedoucímu katedry (pověřenému pracovníkovi), kde byla práce realizována. Rigorózní a disertační práce (čl. 30 odst. 4) se předkládá elektronicky prostřednictvím IS MU a ve třech tištěných vyhotoveních na oddělení pro výzkum, vývoj a vnější vztahy děkanátu PdF MU. Jeden exemplář je, po úspěšném obhájení, archivován v ústřední knihovně PdF MU. V souladu s ustanoveními článků 22, 30 a 36 SZŘ MU níže stanovují další podmínky pro realizaci a odevzdávání závěrečných prací na PdF MU.
- (2) Učitel zadá rámcová témata závěrečných prací do IS podle algoritmu: *Studium* → *Rozpisy studentů* → *Přehled balíků s tématy/variantami*. Témata mohou být zadána jako zveřejněná nebo nezveřejněná. Nezveřejněná témata nejprve odsouhlasí vedoucí katedry

a teprve pak jsou zveřejněna. Téma závěrečné práce včetně vedoucího práce může navrhnout také student. Vedoucí práce následně uvedené téma odsouhlasí. Agenda v IS MU umožňuje vedoucím kateder kontrolu témat.

- (3) Student si volí téma bakalářské nebo magisterské závěrečné práce nejpozději na počátku semestru (tj. ve 4. semestru bakalářského, v 8. semestru magisterského a ve 2. semestru navazujícího magisterského studia), který předchází dvěma posledním semestrům příslušného studia. V tomto semestru vypracuje podrobný Projekt závěrečné práce (dále jen projekt). Po posouzení projektu vedoucím práce je anotace projektu zanesena do IS MU: *Studium* → *Rozpisy studentů* → *Přehled balíků s tématy/variantami*. (V případě, že anotace obsahuje více než 4000 znaků, provede student pro potřeby IS MU patřičné zestručnění.) Za schválený projekt student obdrží zápočet z předmětu, ke kterému se závěrečná práce vztahuje (např. Závěrečná práce 1; přesný název předmětu poskytne příslušná katedra).
- (4) Student v následujícím období zapisuje předmět, jehož prerekvizitou je splnění předmětu Závěrečná práce 1, resp. předmětu ekvivalentního. V tomto semestru a v semestru následujícím zpracovává závěrečnou práci. Prerekvizitou předmětu Závěrečná práce 3 je předmět Závěrečná práce 2.
- (5) Termín pro odevzdání (podle článku 38 SZŘ MU) diplomových bakalářských a diplomových magisterských prací je pro jarní semestr stanoven nejpozději na 20. duben, pro podzimní semestr nejpozději na 10. prosinec. Rigorózní a doktorské práce a závěrečné práce k ukončení studia ČŽV se odevzdávají na základě pokynů příslušných oddělení (pro výzkum, vývoj a vnější vztahy a ČŽV. Způsob odevzdání závěrečných prací koordinují vedoucí kateder.
- (6) V termínech uvedených v bodu 5 tohoto pokynu student odevzdá tištěné exempláře závěrečných prací (viz bod 1 Pokynu) a současně vloží elektronickou verzi práce do IS MU, a to včetně požadovaných náležitostí (tj. vč. příloh, získaných dat atp.). Obě verze, tištěná i elektronická, musí být obsahově shodné.
- (7) Závěrečná práce musí v úvodu obsahovat prohlášení autora ve znění: *„Prohlašuji, že jsem závěrečnou (bakalářskou, diplomovou, rigorózní, disertační práci) vypracoval/a samostatně, s využitím pouze citovaných literárních pramenů, dalších informací a zdrojů v souladu s Disciplinárním řádem pro studenty Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity a se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.“* Některá ustanovení zákona č. 121/2000 Sb. a závazný návod, jak předejít plagiátorství – viz příloha 2 tohoto pokynu.
- (8) Před podáním přihlášky k obhajobě (do 10. listopadu pro podzimní semestr nebo do 20. března pro jarní semestr) student vyplní definitivní název závěrečné práce a název práce v anglickém jazyce. Pověřený pracovník záznam přesune do agendy studijního oddělení a student vloží práci. Studijní oddělení zkontroluje naplnění Archivu práce a zveřejní ji.
- (9) Postup vkládání závěrečné práce do IS MU: *Osobní administrativa* → *Student* → *Věci týkající se celého studia: (Nové) – Vkládání závěrečných prací do IS MU*. Student může závěrečnou práci vložit do IS MU, je-li zaveden název a jméno vedoucího diplomové nebo bakalářské práce v aplikaci Závěrečná práce. Podrobnější popis vkládání prací do informačního systému je dosažitelný přímo v rámci IS MU (www.is.muni.cz).
- (10) Vedoucí katedry je odpovědný za přidělení oponentů (do 20. prosince pro podzimní semestr nebo do 30. dubna pro jarní semestr).
- (11) Po ohodnocení práce jejím vedoucím a oponenty již student s obsahem práce manipulovat nemůže.
- (12) Pověření pracovníci kateder vyberou od studentů závěrečné práce v tištěné podobě a zkontrolují, zda práce byla vložena se všemi náležitostmi do IS MU. Provedou kontrolu existence podobných dokumentů (možných plagiátů). Je-li výsledek kontroly negativní (shoda menší než 15 %), vedoucí závěrečné práce provedou v IS MU zápis o ukončení

předmětu s atributem odevzdání diplomové práce (do 10. prosince pro podzimní semestr nebo do 20. dubna pro jarní semestr). V opačném případě práci hodnotí s výsledkem „neprospěl/a“ a studenta k obhajobě nepřipustí, příp. podá (v souladu s čl. 8 odst. 1 Disciplinárního řádu pro studenty PdF MU) děkanovi fakulty podnět k zahájení disciplinárního řízení.

- (13) Vedoucí závěrečné práce a oponent(i) (u externistů zajistí pověřený pracovník) zavedou posudky do IS MU. Posudky musí být k dispozici (studentovi i v IS MU) nejméně 3 pracovní dny před konáním obhajoby bakalářské či diplomové práce. Po ukončení obhajob jsou tištěné exempláře studentovi vráceny. Posudky rigorózních a disertačních prací musí být studentovi k dispozici nejméně 7 pracovní dní před konáním obhajoby. Jeden výtisk rigorózní nebo disertační práce je po obhajobě uložen do ústřední knihovny PdF MU, další jsou vráceny studentovi.
- (14) Osoby hodnotící závěrečnou práci se budou při vypracování posudku řídit pokyny a vezmou v úvahu doporučení a návody pro hodnocení závěrečných prací obsažené v příloze č.3 tohoto pokynu.

Článek 3 Závěrečná ustanovení

- (1) Další specifika a požadavky zpracování závěrečných prací upřesní vedoucí příslušné katedry, resp. garant oboru. Garant oboru (vedoucí katedry) jasně a srozumitelně vymezí cíle, jejichž naplnění jednotlivé závěrečné práce sledují a zveřejní je na webových stránkách příslušné katedry tak, aby byly studentům dostupné minimálně rok před termínem odevzdávání práce.
- (2) Související dokumenty: *Studijní a zkušební řád MU, zákon č. 121/2000 Sb. autorský zákon, Disciplinární řád PdF MU*
- (3) Seznam záznamů: *nejsou*
- (4) Seznam příloh:
 - a) *Příloha č. 1 - Projekt závěrečné práce,*
 - b) *Příloha č. 2 - Jak předejít plagiátorství,*
 - c) *Příloha č. 3 - Doporučení (metodický pokyn) pro hodnocení závěrečných prací.*
- (5) Kontrola a aktualizace:
 - a) Kontrolu a aktualizaci tohoto pokynu provádí 1x ročně manažer jakosti. První kontrola bude provedena rok po vydání tohoto pokynu. Kontroly jsou zaznamenávány do záznamu Kontrola dokumentů.
 - b) Povinností každého zaměstnance fakulty, který při své práci využívá tento pokyn je neustále sledovat jeho aktuálnost a funkčnost a upozornit manažera jakosti na jeho nedostatky a potřebu změn.
- (6) Výkladem jednotlivých ustanovení tohoto pokynu pověřuji proděkana pro bakalářské studium a přijímací řízení (bakalářské práce), proděkana pro magisterské studium a celoživotní vzdělávání (magisterské práce a závěrečné práce zpracovávané v rámci celoživotního vzdělávání) a proděkanku pro vědu, výzkum a doktorská studia (rigorózní a disertační práce).
- (7) Tímto pokynem se ruší Pokyn děkana PdF MU v Brně č. 3/2007.

(8) Historie změn tohoto pokynu:

účinnost předchozího znění tohoto pokynu	odlišnosti následujícího znění od předchozího znění - informace o podstatě změny v úpravě	odkaz na předchozí znění tohoto pokynu

(9) Tento pokyn nabývá platnosti dnem zveřejnění a účinnosti dnem 1. března 2010.

V Brně dne 23. února 2010

Doc. RNDr. Josef Trna, CSc.
děkan

PROJEKT ZÁVĚREČNÉ PRÁCE
BAKALÁŘSKÉ - DIPLOMOVÉ – RIGORÓZNÍ - DOKTORSKÉ¹

Autor projektu, UČO	
Studijní program, obor	
Datum předložení projektu	
Téma práce česky	
Klíčová slova česky	
Téma práce anglicky	
Klíčová slova anglicky	
Vedoucí práce	
Katedra	

OSNOVA PROJEKTU

1. Vymezení řešené problematiky a základních pojmů (dle tématu práce)
2. Shrnutí dosavadního stavu řešení či poznání (stručná rešerše, východisko pro cíl práce, formulace výzkumných problémů apod.)
3. Cíl práce
4. Pracovní postup (přístup k řešení, metody, techniky, nástroje apod.)
5. Organizační, materiální a finanční zabezpečení práce (časový harmonogram práce aj.)
6. Předpokládané využití výsledků (způsoby prezentace, publikace apod.)
7. Seznam literatury a odkazů (citované a výchozí informační zdroje)

¹ nehodící se vymažte

Jak předejít plagiátorství

1. jak citovat v odborném textu
2. jak odkazovat na citace v odborném textu
3. příklady korektního převzetí textu

1. Jak citovat v odborném textu

1.1 Způsoby citování

- Způsoby citování, správné psaní odkazů na použitý zdroj v textu nebo v soupise literatury (bibliografická citace) upravují tzv. citační normy a zvyklosti. Univerzálně využitelnou mezinárodní "citační normou" je:

ČSN ISO 690 Bibliografické citace. Obsah, forma a struktura

ČSN ISO 690-2 Bibliografické citace. Část 2: Elektronické dokumenty nebo jejich části

1.2 Obecné zásady citování

- Citují se údaje pouze z publikací, které jsme měli v ruce.
- Jednotlivé údaje pro citování (autorské, názvové, nakladatelské...) se čerpají z knihy - z jejího titulního listu (+ rubové strany titulního listu), tiráže, ze stránkování (počet stran knihy lze zjistit v záhlaví nebo zápatí knihy).
- Jednotlivé údaje v citaci (autor, název, nakladatel, rok vydání...) se oddělují stanovenými interpunkčními znaménky a po tečce začínají velkým písmenem.
- Nezkracují se slova obsažená v citovaných údajích.
- Chybějící údaj pro citaci se přeskočí (pokud chybí, vynecháme jej a pokračujeme údajem následujícím).
- Platí zásada zachování pravopisu a zachování jazyka pro daný jazyk knihy (u cizojazyčné literatury nepřekládáme údaje o názvu, autoru, vydání – 1st edition, 2nd ed., fyzickém popisu 320 p. (pages), 320 S. (Seiten), jména nakladatelů).

1.3 Praktické příklady citování – klasické tištěné dokumenty

Praktický příklad - monografie, kniha

PŘÍJMENÍ, Jméno. Název knihy : podnázev. Vydání. Místo vydání : Název nakladatelství, rok vydání. Počet stran. ISBN.

KOSEK, Jiří. *Html - tvorba dokonalých stránek : podrobný průvodce*. 1. vyd. Praha : Grada, 1998. 291 s. ISBN 80-7169-608-0.

HAUGELAND, John. *Artificial intelligence : the very idea*. 3rd ed. Cambridge (Massachusetts) : MIT Press, 1985. 216 p. ISBN 0-262-08153-9.

Praktický příklad – diplomová práce

PŘÍJMENÍ, Jméno. Název : podnázev. Místo vydání , rok vydání. Počet stran, počet příloh. Poznámky – Typ práce. Název vysoké školy a fakulty, příp. jiné údaje (datum obhajoby, ISBN).

BILAVČÍKOVÁ, Jana. *Projektové vyučování ve vlastivědě*. Brno , 1999. 97 l., 25 l. příl. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta.

Praktický příklad – časopis (seriál)

Název. Místo vydání : Název nakladatelství, roky vydání (od-do), ročník (od-do). Standardní číslo (ISSN).

(časopis jako celek)

CHIP : magazín informačních technologií. Praha : Vogel, 1990- . Vychází měsíčně. ISSN 1210-0684.

Praktický příklad – článek v časopise (seriálu)

Autor. Název článku. Název seriálu, rok vydání, ročník, číslo, strany od-do.

VAN DER VET, P. E. - MARS N. J. I. Condocet query engine : a engine for coordinated index terms. *Journal of the American society for information science*, May 1999, vol. 42, no. 6, p. 485-492.

SMEJKAL, V. Proč nový zákon? *CHIP : magazín informačních technologií*, 1999, roč. 9, č. 11, s. 54-55.

1.4 Praktické příklady citování – elektronické dokumenty

Specifické údaje, které se citují u elektronických dokumentů:

- Druh nosiče v hranatých závorkách za názvem citovaného dokumentu: [online], [CD-ROM], [magnetická páska], [disk].
- Datum aktualizace/revize - uveden společně s datem zveřejnění .
- Datum citování – uvádí se v hranatých závorkách v jazyce originálu u dokumentů, nelze-li zjistit datum zveřejnění, před datem citování se uvádí zkratka "cit." (například takto: [cit. 1998-08-25]).
- Údaj o dostupnosti (URL) "Přístupný z", "Dostupný na", "Available from" včetně přístupového protokolu (Dostupný z WWW, URL mezi symboly < > (...)).

Praktický příklad – www stránka, elektronická publikace

Jméno autora stránky (je-li uvedeno). Název stránky (tag "title") [online]. Datum publikování, datum poslední revize [citováno dne]. <URL adresa>.

DAVIS, John. *Suiseki FAQ* [online]. c1997, last revision 20th of January 1998 [cit. 1998-06-13].

Dostupné na World Wide Web: <<http://www.btinnet.com/Faq.html>>.

RHEINGOLD, Howard. *The Virtual Community* [online]. c1998 [cit. 12. května 2003]. Dostupný na World Wide Web: <<http://www.rheingold.com/vc/book/intro.html>>. ISBN 0-521-33697-X.

Praktický příklad – elektronický časopis (seriál)

Název díla, seriálu [Druh média]. Údaje o vydání [datum citace]. Přístup ke zdroji. Standardní číslo.

(jedno číslo)

Ikaros [online]. 1999, roč. 3, č. 10 [cit. 1999-12-31]. Dostupné na World Wide Web:

<<http://www.ikaros.cz>>. ISSN 1212-5075.

Praktický příklad – článek v elektronickém časopise (seriálu)

PŘÍJMENÍ, Jméno autora. Název článku. Název seriálu [druh média]. Datum vydání, ročník, číslo, datum poslední revize [citováno dne]. Přístup ke zdroji. <dostupnost -URL adresa> Standardní číslo.

KUBROVÁ, Barbora. WWW prezentace jako nástroj online marketingu. *Ikaros* [online]. 1998, č. 6 [cit. 6. dubna 1999]. Dostupný na World Wide Web: <<http://www.ikaros.cz/Clanek.asp?ID=200203072>>. ISSN 1212-5075.

2. Jak odkazovat na citace v odborném textu

- Odkaz v textu slouží k identifikaci dokumentu nebo jeho části. Odkaz je vsunut do textu nebo je uveden v poznámce na stránce dole pod čarou (na konci kapitoly, na konci textu), musí být zajištěna korespondence mezi odkazem v textu a bibliografickou citací.
- Umístění citací může být pod čarou na stránce, na níž je odkaz, na konci kapitoly, na konci dokumentu (obvyklejší způsob) vyžadovaný i u diplomových prací, výhodou je soustředění veškerých citací na jednom místě). Kombinace obou způsobů znamená uvedení citace jako poznámky pod čarou a zároveň v celkovém soupisu na konci práce.
- Obvyklé pojmenování stránky s citacemi je: Literatura, Soupis bibliografických citací nebo Použité zdroje (zahrnuje všechny typy dokumentů včetně elektronických).
- Citace se řadí abecedně (nejprve názvy s číslem na začátku, poté písmena). V případě více děl jednoho autora se řadí díla podle roku vydání – nejmladší díla jsou uvedena jako první.

2.1 Způsoby odkazování

Metoda poznámek

- Na jednotlivé dokumenty odkazujeme číslem poznámky a citace samotné uvádíme v poznámce pod čarou. Číslování poznámek může být buď průběžné v celém dokumentu nebo může začínat na každé stránce od čísla 1 (veškeré odkazy pak jsou uvedeny v poznámce pod čarou na stejné stránce).

Praktický příklad

(V textu práce):

. . . tento postup uvádí JACSÓ² i někteří další autoři jako např. TENOPIR³ . . .

(V poznámkách pod čarou vypadají záznamy následovně):

2. JACSÓ, Peter. Errors of omission. *Online & CD-ROM Review*, October 1999, vol. 23, no. 5, p. 20–25.
3. TENOPIR, Carol. Electronic access to periodicals. *Library Journal*, 1993, vol. 118, no. 4, p. 54–55.

Metoda číselných citací

- Jednotlivé dokumenty jsou očíslovány podle pořadí, v jakém jsou uvedeny v soupisu citací. V případě, že je některý z nich citován vícekrát, opakuje se pod stejným číslem.

Praktický příklad

(V textu práce):

... jak uvádí TENOPIR (1), tato problematika je poměrně obsáhlá. . . kolega JACSÓ její výzkum dále doplňuje ve své vlastní studii (2), . . . která z práce Carol Tenopir (1) vychází. . .

(V soupisu citací vypadají záznamy následovně):

1. TENOPIR, Carol. Electronic access to periodicals. *Library Journal*, 1993, vol. 118, no. 4, p. 54–55.
2. JACSÓ, Peter. Errors of omission. *Online & CD-ROM Review*, October 1999, vol. 23, no. 5, p. 20–25.

(následují další citace použitých dokumentů podle čísel)

Metoda prvního prvku a data

- V textu se vyznačuje identifikační část, pod kterou lze dokument nalézt v bibliografickém soupisu na konci dokumentu společně s rokem vydání dokumentu v kulatých závorkách. Identifikační částí bývá zpravidla jméno autora.

Praktický příklad

(V textu práce):

. . . jak uvádí PAGELL (1993) . . . uživatelé už si nemyslí, že možnost získat soupis bibliografických citací je báječná věc a možnost získat souhrn článku již také není zázrak, ale bída. Uživatelé chtějí plný text a to ihned.

(V soupisu citací vypadá záznam následovně):

PAGELL, Ruth. 1993. Reaching for the Bottle, Not The Glass : The End-User Factor of Electronic Full Text. *Database*, October 1993, vol. 16, no. 5, p. 52–54.

V případě, že autor napsal v daném roce více prací, za rokem vydání se pro odlišení uvádí malá písmena abecedy (a-z).

Praktický příklad

(V textu práce):

. . . na tuto tendenci jako první upozorňuje TENOPIR (1993a) a své tvrzení dokládá závěry z další studie TENOPIR (1993b) . . .

(V soupisu citací vypadá záznam následovně):

TENOPIR, Carol. 1993a. Electronic access to periodicals. *Library Journal*, 1993, vol. 118, no. 4, p. 54–55.
TENOPIR, Carol. 1993b. Moving toward quality. *Library Journal*, 1993, vol. 118, no. 10, p. 86–88.

3. Příklady korektního a nekorektního převzetí textu na příkladě

V roce 2007 vyšel v časopisu *Pedagogika* článek Olgy Zelinkové s názvem *Dyspraxie*. Z tohoto originálního textu vyjímáme následující část:

Rozpoznání projevů dyspraxie u učitelů i rodičů je prvním krokem v pomoci dítěti. Pokud tomu tak není, dítě s dyspraxií bývá ve škole často považováno za lenivé nebo neukázněné. Rodiče si jeho projevy neumějí vysvětlit. Děti postižené touto poruchou mají obtíže naučit se jíst lžičkou, jasně a srozumitelně hovořit, samostatně se oblékat, jezdit na kole apod. Trpí pocitem méněcennosti. Protože obtíže v koordinaci pohybů a neobratnost přetrvávají až do dospělosti, může nepoznaná porucha negativně ovlivnit celý život člověka.

3.1 Korektní převzetí – citát

- Do našeho textu (např. diplomové práce) můžeme převzít doslovný citát, který je označen uvozovkami a ukončen bibliografickými údaji.
- Převzatý citát by měl být „přiměřeně dlouhý“, citujeme jej hlavně pro jeho výstižnost.

„Rozpoznání projevů dyspraxie učiteli i rodiči je prvním krokem v pomoci dítěti. Pokud tomu tak není, dítě s dyspraxií bývá ve škole často považováno za lenivé nebo neukázněné. Rodiče si jeho projevy neumějí vysvětlit. Děti postižené touto poruchou mají obtíže naučit se jíst lžičkou, jasně a srozumitelně hovořit, samostatně se oblékat, jezdit na kole apod. Trpí pocity méněcennosti. Protože obtíže v koordinaci pohybů a neobratnost přetrvávají až do dospělosti, může nepoznaná porucha negativně ovlivnit celý život člověka.“ [Zelinková, O., 2007]

3.2 Korektní převzetí – parafráze

- Při tomto způsobu přebíráme myšlenky původního textu tak, že zůstává zachován jeho smysl, který je přeformulován vlastními slovy, ale nikoli jen záměnou několika slov či změnou slovosledu.
- Parafrázovaný text neoznačujeme uvozovkami, ale je také ukončen bibliografickým údajem:

U dyspraktického dítěte je velmi důležité včasné rozpoznání projevů jeho poruchy, hrozí totiž jejich záměna za lenost či nekázeň. Nerozpoznání této dysfunkce může výrazně ovlivnit celý život člověka, neboť projevy mohou přetrvávat až do dospělosti. [Zelinková, O., 2007]

3.3 Korektní převzetí – kombinace citátu a parafráze

- Jedná se o kombinaci dvou uvedených typů, kde se opět uvádí původní pramen:

U dyspraktického dítěte je velmi důležité včasné rozpoznání projevů jeho poruchy, hrozí totiž jejich záměna za lenost či nekázeň. *“Děti postižené touto poruchou mají obtíže naučit se jíst lžičkou, jasně a srozumitelně hovořit, samostatně se oblékat, jezdit na kole apod. Trpí pocity méněcennosti.”* Nerozpoznání této dysfunkce může výrazně ovlivnit celý život člověka, neboť projevy mohou přetrvávat až do dospělosti. [Zelinková, O., 2007]

3.4 Nepřímé citace

- Pokud citujeme informace v původním textu již převzaté, musíme uvést zdroj, který jsme „drželi v ruce“, ale také zdroj původní informace, pokud je v publikaci uveden.
- Pro názornost si představme, že jsme prostudovali článek Olgy Zelinkové, ve kterém uvádí údaj převzatý z textu Madeleine Portwood. Zapišeme následovně (viz také odkaz pod čarou):

Portwoodová uvádí, že *“více než 50% jedinců, u kterých je diagnostikována dyspraxie, má obtíže při osvojování řeči. Jejich obtíže jsou evidentní spíše v řeči expresivní než receptivní.”*²

- Citujeme-li cizojazyčný text, který jsme přeložili do češtiny, upozorníme na tuto skutečnost např. poznámkou (vlastní překlad).

3.5 Nekorektní převzetí – plagiát

- O plagiát se jedná tehdy, je-li změněno jen pár slov nebo pořadí vět (nebo dokonce není změněno vůbec nic), není uveden zdroj informace a text plagiátor vydává za vlastní:

Rozpoznání projevů dyspraxie učiteli i rodiči je prvním krokem v pomoci dítěti. V opačném případě bývá dítě s dyspraxií ve škole často považováno za lenivé nebo neukázněné a rodiče si jeho projevy neumějí vysvětlit. Děti, které postihla tato porucha, mají obtíže naučit se jíst lžičkou, jasně a srozumitelně hovořit, samostatně se oblékat, jezdit na kole apod. Trpí pocity méněcennosti. Protože obtíže v koordinaci pohybů a neobratnost přetrvávají až do dospělosti, může nepoznaná porucha negativně ovlivnit celý život člověka.

² Portwood, M.: Understanding Development Dyspraxia. London : David Fulton Publishers, 2001. Citováno dle : Zelinková, O. Dyspraxie. *Pedagogika: časopis pro vědy o vzdělávání a výchově*. Praha : Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. 2007, Roč. 57, č. 1., s. 58-67.

- O plagiát by se jednalo i v případě, kdyby původní text byl výrazně přeformulován, ale chybělo by uvedení použitého zdroje. Plagiátem nemusí být pouze rozsáhlejší text, může se jednat pouze o větu nebo netradiční slovní spojení. O plagiátu bychom hovořili také v případě, kdy by byla citována pouze část převzatých informací a další část z téhož zdroje citována nebyla.

Riziko, že se dopustíme plagiátorství, můžeme snížit rovněž tím, že budeme respektovat příslušnou právní úpravu, zejména pak ustanovení § 31 autorského zákona, ve znění pozdějších předpisů³:

(1) Do práva autorského nezasahuje ten, kdo

- a) užije v odůvodněné míře výňatky ze zveřejněných děl jiných autorů ve svém díle,
- b) užije výňatky z díla nebo drobná celá díla pro účely kritiky nebo recenze vztahující se k takovému dílu, vědecké či odborné tvorby a takové užití bude v souladu s poctivými zvyklostmi a v rozsahu vyžadovaném konkrétním účelem,
- c) užije dílo při vyučování pro ilustrační účel nebo při vědeckém výzkumu, jejichž účelem není dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, a nepřesáhne rozsah odpovídající sledovanému účelu;

vždy je však nutno uvést, je-li to možné, jméno autora, nejde-li o dílo anonymní, nebo jméno osoby, pod jejímž jménem se dílo uvádí na veřejnost, a dále název díla a pramen.

(2) Do práva autorského nezasahuje ani ten, kdo výňatky z díla nebo drobná celá díla citovaná podle odstavce 1 písm. a) nebo b) dále užije; ustanovení odstavce 1 části věty za středníkem platí obdobně.

4. Poznámka na závěr

Pokud rozumíme plagiátorstvím vydávání cizí práce za vlastní, potom jsou zřejmě jedinými spolehlivými způsoby, jak plagiátorství předejít:

- nevydávat cizí práci (cizí text či jinou tvorbu, její výsledky, myšlenky apod.) použitou ve vlastní práci za vlastní, resp. nepoužívat ji tak, aby mohla u běžného čtenáře vzbudit dojem, že se jedná o vlastní práci, neboť dodržením citačních norem a zvyklostí a ustanovení § 31 autorského zákona ještě není zaručeno, že nebude možné, např. pro nedostatečně transparentní způsob citování nebo odkazování na citace ve spojení s rozsahem použití cizí práce, pohlížet na „naši“ práci jako na plagiát,
- cizí práci ve vlastní práci nepoužít vůbec.

³ Toho času ve znění zákonů č. 81/2005 Sb., 61/2006 Sb., 216/2006 Sb., 186/2006 Sb., 168/2008 Sb., 41/2009 Sb.

Doporučení (metodický pokyn) pro hodnocení závěrečných prací⁴

Smyslem tohoto dokumentu (přílohy pokynu děkana) je poskytnout autorům posudků (vedoucím prací i oponentům) obsahovou strukturu, která by byla pomocným nástrojem při vytváření písemných hodnocení závěrečných prací.

Smyslem hodnocení závěrečné práce je analýza obsahová i formální, která by osvědčila, zda autor/ka získal/a patřičné znalosti a dovednosti, které jsou ověřovány prostřednictvím závěrečné práce. Jednotlivé závěrečné práce se mohou lišit podle studovaného oboru a sledovat tak naplnění různých cílů. **Povinností garanta oboru (vedoucího katedry) je jasně a srozumitelně cíle vymezit a zveřejnit na webových stránkách katedry tak, aby studentům byly dostupné** minimálně rok před termínem odevzdávání práce. Dílčími cíli závěrečné práce může být např.:

- *Student/ka prokáže schopnost orientovat se v aktuálních otázkách svého oboru, umí jasně a srozumitelně vymezit téma své práce (výzkumu), popsat výchozí stav poznání a navrhnout adekvátní metody řešení, jasně a logicky vytvořit název práce.*
- *Student/ka dovede pracovat s adekvátními primárními a sekundárními studijními prameny, citovat je dle platných norem a v souladu s etikou vědecké práce. Je schopen/a vést diskusi a polemizovat s autory, vyvozovat vlastní závěry a doporučení.*
- *Student/ka umí navrhnout vlastní kvantitativní nebo kvalitativní výzkumné šetření, včetně jasněho vymezení cílů a volby adekvátních výzkumných metod ve vztahu k charakteru zkoumaného jevu, pracovat s příslušnou metodou, včetně dovednosti analyzovat kvantitativní a kvalitativní data (údaje) a vhodným způsobem je interpretovat a vyvozovat závěry.*
- *Student prostřednictvím tvorby vlastního textu prokáže kompetence stylistické, je schopen vytvořit odborný text, udržuje logickou linii kompozice práce bez gramatických chyb.*
- *Student/ka prokáže schopnost dobře klást otázky a řešit problémy nekonvenčním způsobem, formulovat nové myšlenky a závěry práce, které by přinesly alespoň dílčí nové poznatky o zkoumaném jevu, nebo by obohatily (nové) metodologické (v oblasti výzkumu) nebo metodické postupy (v oblasti edukace), a to ve vztahu k jasně definovaným a vymezeným cílovým skupinám (žáci ZŠ, studenti SŠ, skupiny se specifickými vzdělávacími potřebami atd.).*

Úkolem vedoucího a oponenta je prostřednictvím důkladné znalosti práce zhodnotit, zda autor/ka jednotlivé cíle naplnil/a. Uvedená struktura hodnocení závěrečné práce je závazná, otázky mohou být inspirací pro doplnění vlastního hodnocení práce nebo oponenta.

Identifikační údaje závěrečné práce (záhlaví posudku)

Posudek vedoucího/opponenta bakalářské/diplomové práce

Název práce:

Jméno autora/ky:

Jméno vedoucího/opponenta:

Název oboru:

Forma prezenční/kombinovaná:

Počet stran (znaků) a příloh (jejich charakter):

Obsahové náležitosti

1) Téma a název práce

Podařilo se autorovi závěrečné práce přesně a jasně vymezit téma a logicky vytvořit název? Odpovídá zvolené téma oboru, který student absolvuje? Je zvolené téma klíčové pro daný obor nebo se jedná spíše o okrajové („únikové“) téma?

2) Cíl práce

Jak je vymezen cíl teoretické, popřípadě výzkumné nebo praktické části závěrečné práce? Co je smyslem práce (teoretické a výzkumné části)? (Např. analýza teorií, výzkum, deskripce, explanace, predikce, konstrukce atd.). Je zvolený cíl adekvátní ve vztahu k požadovanému stupni vzdělání (bakalářské nebo diplomové práci)?

3) Struktura práce

Je autor schopen jasně a logicky strukturovat text? Prokázal dovednost pracovat s textovým editorem a zvládá základní typografické dovednosti při zpracování textu?

⁴ Závěrečných prací v rámci ČŽV, bakalářských a diplomových prací. Text uveden kurzívou je určitým doporučením jak formulovat cíle práce, které otázky si klást při hodnocení prací apod.

4) Metodologie závěrečné práce

Jaké jsou zvoleny metody závěrečné práce? Jsou tyto metody adekvátní ve vztahu ke zvolenému cíli? Jaké metody práce autor zvolil pro teoretickou a výzkumnou (praktickou, metodickou apod.) část?

5) Odborné obsahové hodnocení práce

Prokázal autor/ka znalost adekvátních teoretických zdrojů? Prokázal student/ka dovednost pracovat s vybranými metodologickými nástroji? (Např. dovednost vytvořit zkoumaný soubor, práce s výzkumnými nástroji, analýza dat, statistická analýza a interpretace dat apod.) Je autor schopen interpretovat názory jiných autorů a vést odbornou diskusi na zvolené téma?

6) Naplnění cílů práce

Podařilo se naplnit cíle práce, které si autor stanovil? Jak jsou formulovány závěry, ke kterým autor/ka dospěl? Prokázal schopnost interpretovat data nebo vést vědeckou diskusi na zvolené téma? Podařilo se dospět k určitým možným aplikacím a doporučením pro pedagogickou praxi?

6) Hodnocení originality práce

Přináší práce nové a zajímavé myšlenky nebo nápady? Zpracoval autor text tvůrčím a nekonvenčním způsobem?

Formální a stylistické náležitosti

8) Jazyková úroveň a stylistika

Je autor schopen vytvářet vědecký text? Má patřičnou logickou strukturu a provázanost? Obsahuje práce gramatické chyby?

9) Korektnost citací a práce se zdroji

Prokázal autor schopnost práce s různými (teoretickými) zdroji? Zachází s nimi korektně podle platné normy? Rozlišuje mezi citací přímou a nepřímou a odkazuje se na zdroj vhodným způsobem? Nepřevažují tzv. citace „z druhé ruky“ nebo rozsáhlé citace bez zjevného odkazu na zdroj?

10) Rozsah práce

Odpovídá práce danému rozsahu?

ZP (závěrečné práce): 30 – 40 stran, tj. cca 75 000 – 100 000 znaků⁵ (cca 2500 včetně mezer/ strana)

BP: 40 – 60 stran, tj. cca 100 000 – 150 000 znaků

DP: 50 – 80 stran, tj. cca 125 000 – 200 000 znaků

Návrh otázek, které má student zodpovědět v rámci obhajoby, aby prokázal, že problematice rozumí a dobře se v ní orientuje.

Závěrečný výrok. Student/ka prokázala naplnění cílů, které jsou na ni kladeny charakterem studovaného oboru a projektem závěrečné práce. Závěrečná/bakalářská/diplomová práce splňuje/nesplňuje po obsahové i formální dané požadavky, a proto ji doporučuji k obhajobě.

Návrh hodnocení na základě posouzení práce:

Datum, podpis:

⁵ Stránka je v základním nastavení definována následovně. 2 500 znaků včetně mezer, řádkování 1,5, font Times New Roman, okraje 2,5 cm ze všech okrajů.